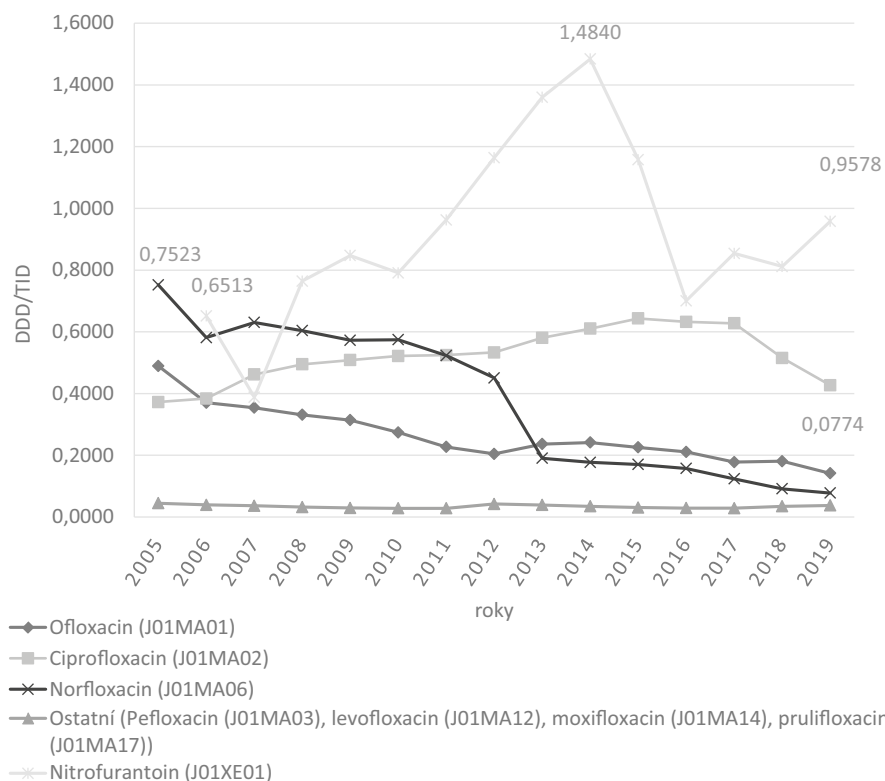

Problematika nahrazování některých β -laktamových ATB může být dále více prohloubena i tím, že tato ATB se považují za léčiva, která nejčastěji způsobují lékovou alergii. Přitom alergologická vyšetření následně prokazují alergii na β -laktamová ATB pouze u malé části pacientů. Dokonce se předpokládá, že špatně diagnostikováno je až 9 z 10 pacientů. Je také potřeba mít na paměti riziko zkřížené alergie mezi peniciliny a β -laktamy, která je nižší než 10 % (2). Tito pacienti jsou následně zbytečně léčeni ATB druhé volby, která mohou být méně účinná, působit více nežádoucích účinků a obvykle zvyšují náklady na léčbu pro obvykle vyšší cenu. Proto je důležité, aby do budoucna zdravotníci u pacienta maximálně dbali na správnou diagnostiku alergie na β -laktamová ATB (31).

Z karbapenemů měl nejvyšší spotřebu meropenem, který s menšími výkyvy od roku 2005 výrazně stoupá. Karbapenemy jsou širokospektrá ATB s odolností proti působení většiny β -laktamáz. Díky těmto vlastnostem by měly být používány jako záložní ATB pro terapii závažných infekcí. Bohužel vzhledem k nárůstu rezistenčních nozokomiálních kmenů v prostředí nemocniční péče je potřeba tato ATB stále častěji podávat i v méně obvyklých situacích/indikacích (1, 2).

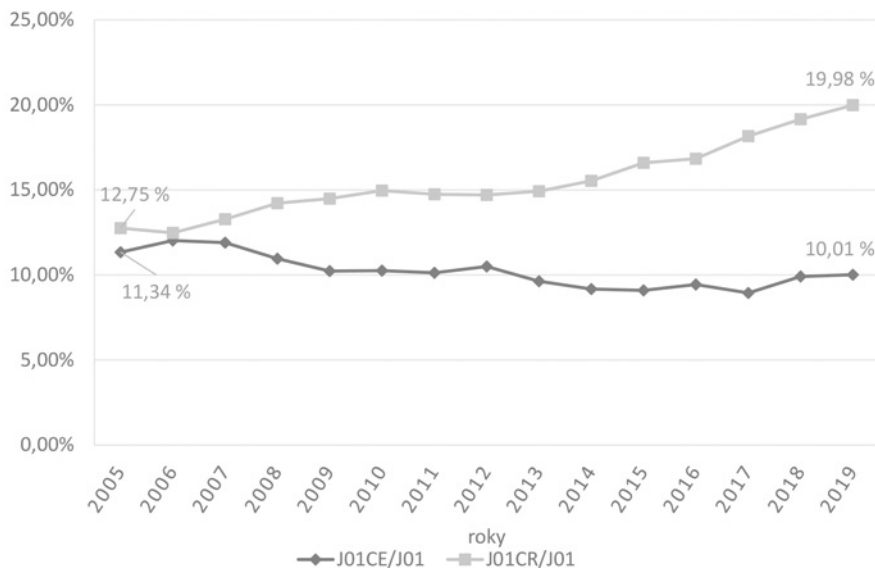
V případě relativních indikátorů kvality spotřeb byl v roce 2019 poměr spotřeby širokospektrých ATB ke spotřebě úzkospektrých ATB 5,2. Tento ukazatel kvality spotřeb v Evropě v roce 2019 činil průměrně 2,8 (15). Bylo by vhodné se zaměřit na nevhodné a nežádoucí záměny úzkospektrých ATB za širokospektrá ATB, což může v důsledku vést ke zvyšování podílu rezistentních patogenů. V ČR mohl být tento nárůst způsoben zejména nadužíváním makrolidů, cefalosporinů II. generace a aminopenicilinů. Poměr spotřeby skupiny ATB J01CE (peniciliny citlivé k působení β -laktamáz) k celkové spotřebě ATB J01 dlouhodobě klesá již od roku 2005. Oproti tomu poměr spotřeby skupiny ATB J01CR (kombinace penicilinů, včetně inhibitorů β -laktamázy) k celkové spotřebě ATB J01 kontinuálně stoupal. Jedná se o nepříznivý trend, protože například při léčbě nekomplikovaných respiračních infekcí by měly být upřednostňovány ATB skupiny J01CE (peniciliny citlivé k působení β -laktamáz) nebo aminopeniciliny bez inhibitorů β -laktamáz (32). Kupříkladu ve Švédsku byl v roce 2019 poměr skupiny ATB

Graf 7. Spotřeba fluorochinolonů a její porovnání se spotřebou nitrofurantoinu

DDD – definovaná denní dávka, TID – tisíc obyvatel za den

Graf 8. Poměr spotřeby J01CE k celkové spotřebě ATB J01 a poměr spotřeby J01CR k celkové spotřebě ATB J01

ATB – antibiotikum, J01 – antibiotikum pro systémové podání, J01CE – peniciliny citlivé k působení β -laktamáz, J01CR – kombinace penicilinů, včetně inhibitorů β -laktamáz

J01CE (peniciliny citlivé k působení β -laktamáz) k celkové spotřebě ATB J01 26,7 % a v Dánsku 25,2 %. Podíl penicilinů s inhibitory β -laktamáz ve Švédsku dosahoval 2,2 % a v Norsku pouze 0,2 % (15). Takto velký rozdíl naproti tomu není viditelný ve skupině J01DD+DE (cefalosporiny III. a IV. generace), kdy její poměr k celkové spo-

třebě ATB J01 v analyzovaném období stoupal v roce 2019 až na hodnotu 0,82 %. Daný růst není pozitivním ukazatelem, ovšem prozatím se jedná o relativně nízkou hodnotu. V Evropě se v roce 2019 však nacházely i země s téměř nulovou hodnotou tohoto poměru. Patřily mezi ně Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko a další (15).